

**Departament Wyznań Religijnych
oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych**

Wydział ds. Mniejszości Romskiej

**Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji**

**Działania podejmowane na rzecz przekraczania barier
z doświadczeń *Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce***

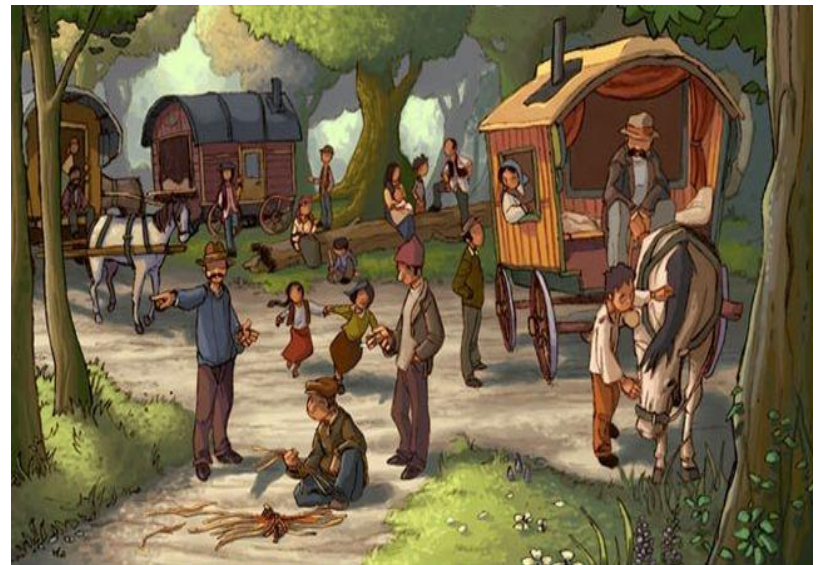
**PROGRAM NA RZECZ
SPOŁECZNOŚCI ROMSKIEJ
W POLSCE MAiC**

Romowie w Polsce

- Romowie to mniejszość etniczna, do której przynależność podczas przeprowadzonego w 2002 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań zadeklarowało **12 731** obywateli polskich, podczas gdy **15 657** osób zadeklarowało używanie języka romskiego w kontaktach domowych.
- Romowie w Polsce należą do czterech grup etnicznych: Polska Roma, Romowie Karpaccy (Bergitka Roma), Kelderaszë i Lowarzy.

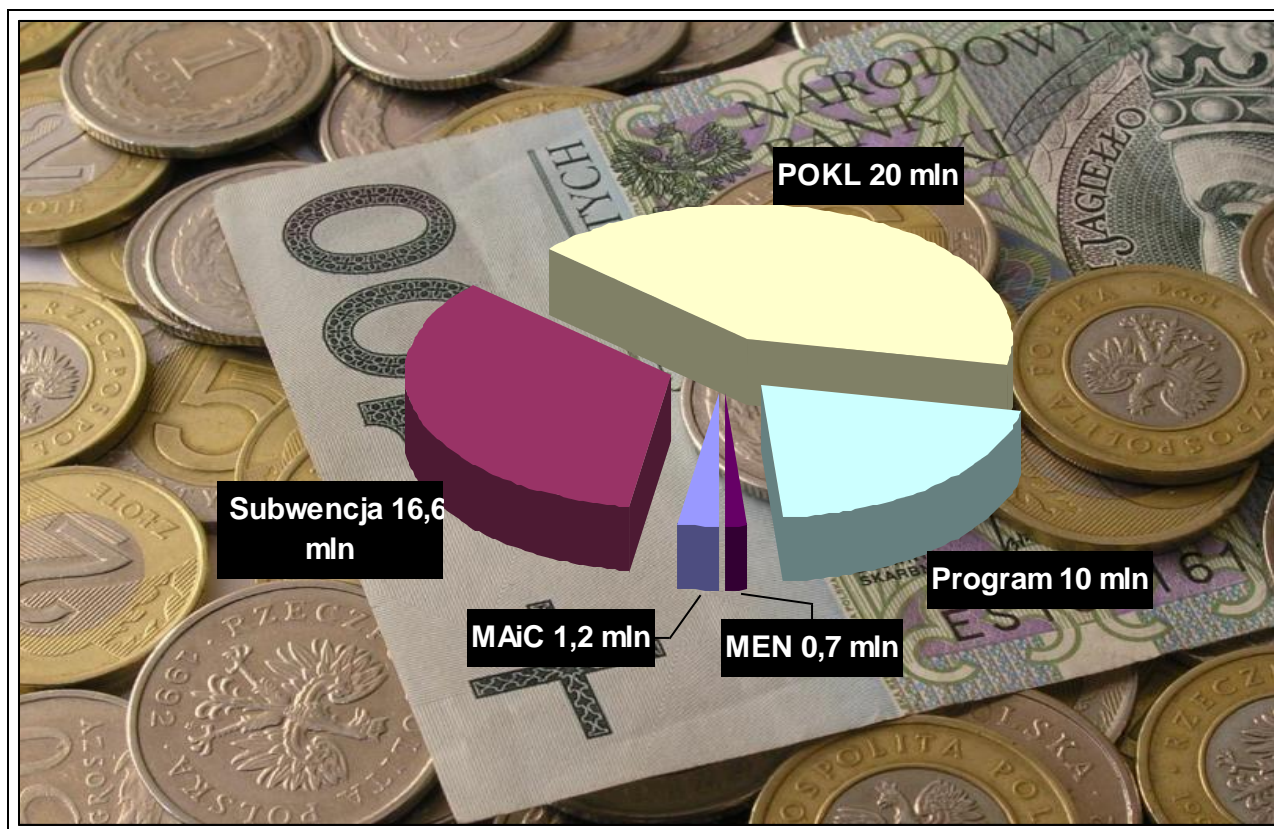

Historia najważniejszych działań podejmowanych na rzecz romskiej mniejszości etnicznej w Polsce

2001 r.	<i>Pilotażowy program rządowy na rzecz społeczności romskiej w województwie małopolskim na lata 2001 – 2003</i>
2004 r.	<i>Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce na lata 2004-2013</i>
2005 r.	ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym
2005 r.	uwzględnienie w przepisach oświatowych dodatkowych działań podejmowanych przez szkołę na rzecz uczniów pochodzenia romskiego i tym samym objęcie tych uczniów zwiększoną subwencją oświatową
2007 r.	utworzenie „komponentu romskiego” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
2011 r.	przeprowadzenie badania ewaluacyjnego „Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce” realizowanego w ramach projektu „Q jakości – poprawa jakości funkcjonowania Programu Romskiego”

**Źródła finansowania działań podejmowanych na rzecz romskiej mniejszości etnicznej w Polsce
w 2011 r.**

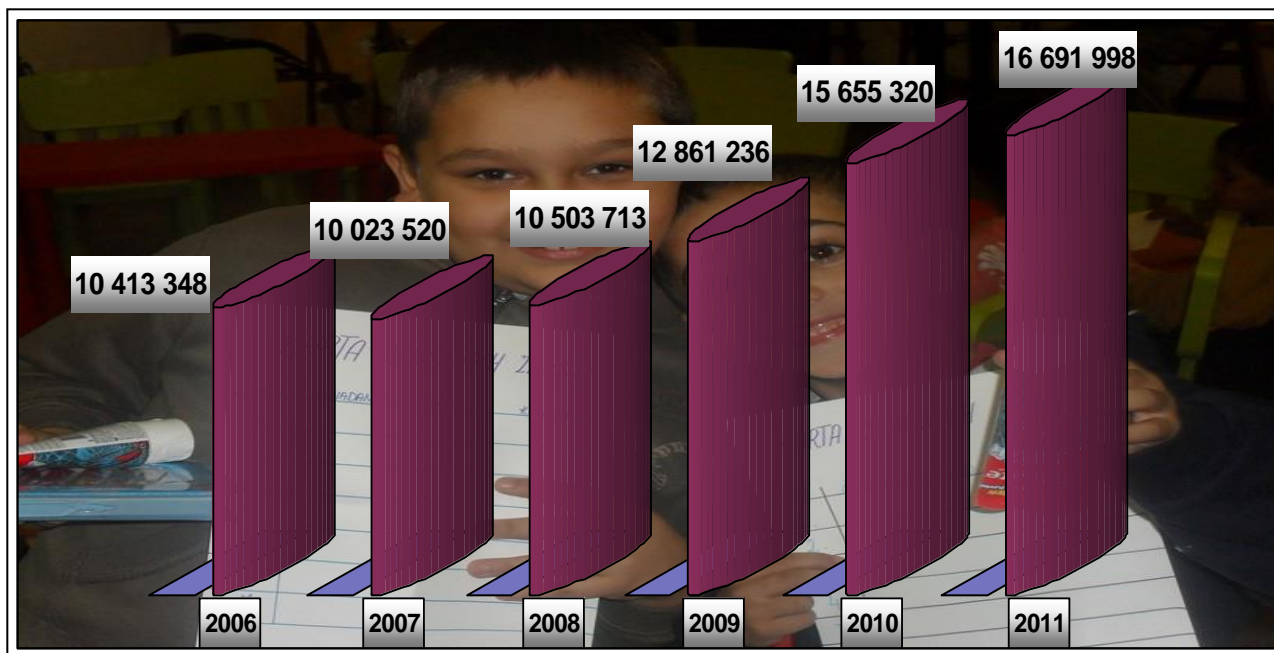
Uczniowie pochodzenia romskiego w polskim systemie oświaty

- **§ 11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. z 2007 r. Nr 214, poz. 1579 z późn. zm).**
- **Coroczne rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.**

Wartość zwiększonej subwencji oświatowej naliczanej w związku z prowadzeniem przez szkoły dodatkowych działań na rzecz uczniów pochodzenia romskiego (2006-2011)

Bariery wpływające na niski wskaźnik wykształcenia w społeczności romskiej

- brak edukacji przedszkolnej,
- niedostateczna znajomość języka polskiego, skutkująca niezrozumieniem poleceń,
- wczesne wypadanie uczniów romskich z systemu edukacji, w tym głównie dziewcząt,
- migracje rodzin romskich, powodujące przerywanie nauki szkolnej, częsty brak podejmowania jej w nowym miejscu zamieszkania oraz braki edukacyjne po powrocie z zagranicznego pobytu,
- absencja w zajęciach szkolnych (z uwagi na brak wykształconego w mentalności obowiązku posyłania dziecka do szkoły, obowiązki rodzinne rozumiane w kategoriach wspólnotowości),
- brak motywacji i wsparcia z strony rodziców,
- braki w przygotowaniu nauczycieli w pracy z uczniami odmiennymi kulturowo,
- nieprzychylność ze strony nie-romskich rówieśników,
- bieda, złe warunki materialne i socjalne utrudniające uczniom przygotowanie się do zajęć.

Asystent edukacji romskiej

- wprowadzony do polskiego systemu szkolnego ramach **Pilotażowego programu rządowego na rzecz społeczności romskiej w województwie małopolskim na lata 2001 – 2003**, a usankcjonowany zapisami rozporządzenia **Ministra Gospodarki i Pracy** z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 265 poz. 2644, z późn. zm.),
- **Celem** wprowadzenia asystenta romskiego do szkół, w których uczą się dzieci romskie jest przede wszystkim podwyższenie niskiej frekwencji tych uczniów oraz pomoc w realizacji obowiązków szkolnych,
- Asystentami romskimi powinni zostać Romowie obdarzeni zaufaniem lokalnych społeczności romskich.
- Do obowiązków asystenta należy:
 - budowa dobrego kontaktu między rodzicami uczniów a szkołą,
 - informowanie rodziców o przebiegu nauki, a także kontrola frekwencji uczniów i postępów w nauce,
 - zapewnienie dzieciom i uczącej się młodzieży wszechstronnej pomocy w szkole oraz poza nią,
 - obowiązek współpracy z rodzicami uczniów romskich.

Działania podejmowane na rzecz uczniów pochodzenia romskiego

- **2 306 uczniów** pochodzenia romskiego objętych przez szkołę dodatkowymi działaniami w 2011 r. (SIO)
- **ponad 2 000** uczniów wyposażonych w podręczniki i wyprawki szkolne,
- **prawie 100 pracujących asystentów edukacji romskiej** i podobna liczba nauczycieli wspomagających edukację uczniów romskich,
- dofinansowanie działań podejmowanych na rzecz Romów w **57 świetlicach** środowiskowych, szkolnych, romskich i integracyjnych,
- **ponad 30** projektów dotyczących wsparcia działań na rzecz dzieci romskich w przedszkolach w 2011 r.
- **ponad 60 uczniów szczególnie uzdolnionych** nagrodzonych za swoje dokonania,
- **55 uczniów szkół ponadgimnazjalnych** nagrodzonych stypendiami Ministra AiC,
- **160 studentów romskich** zostało objętych pomocą stypendialną,
- Kolonie, zielone szkoły, wycieczki etc.

Przyczyny udziału dzieci romskich w szkolnictwie specjalnym

- diagnozowanie uczniów romskich na podstawie testów nie uwzględniających dwujęzycznego i dwukulturowego środowiska, w jakim wychowuje się dziecko,
- częsty brak kompetencji ucznia w posługiwaniu się językiem polskim,
- łączenie przez rodzinę szansy na naukę dziecka w szkole specjalnej z możliwością skorzystania z dodatkowych świadczeń socjalnych,
- atrakcyjne środowisko szkoły specjalnej – wyposażenie szkół, dobre przygotowanie nauczycieli do pracy z uczniem o specjalnych potrzebach oraz mniejsze wymagania dla uczniów, sprawiają, że rodzice chętniej posyłają swoje dzieci do tego rodzaju placówek, zwłaszcza, jeśli wcześniej sami w niej się uczyli, bądź uczyło się starsze rodzeństwo dziecka,
- niedostateczna wiedza rodziców romskich o procedurze kierowania uczniów romskich do szkoły specjalnej i konsekwencjach, jakie niesie ze sobą nauka w placówce tego rodzaju, brak świadomości rodziców o możliwości przeniesienia dziecka na każdym poziomie edukacji ze szkoły specjalnej do szkoły ogólnodostępnej.

Uczniowie pochodzenia romskiego z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego

- w 2010 r. w wyniku przeprowadzonego **monitoringu** części edukacyjnej *Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce*, przekazane przez wojewodów dane pozwoliły oszacować liczbę dzieci, uczęszczających do przedszkoli, szkół specjalnych w poszczególnych regionach kraju. Z przekazanych informacji wynika, że największy odsetek uczniów romskich, którzy uczęszczają do przedszkoli i szkół specjalnych wśród uczniów pochodzenia romskiego spełniających obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny i obowiązek nauki, obserwowany jest w województwach: opolskim, małopolskim oraz śląskim.
- w 2010 r. w toku wspólnych prac legislacyjnych MEN i MSWiA w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. *w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach placówkach asystent edukacji romskiej*, obok samego ucznia, rodzica, nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty prowadzącego zajęcia z uczniem, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, został wskazany jako jeden z podmiotów, który może inicjować udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi w danej placówce.
- Współpraca z asystentami edukacji romskiej i dyrektorami szkół, w których pracują, mająca na celu **uwrażliwienie rodziców** uczniów romskich w kwestii wyboru właściwej ścieżki edukacyjnej dla swoich dzieci i przedstawienia możliwości jakie istnieją w systemie oświaty i w *Programie* rządowym.

Systemy stypendialne Ministra Administracji i Cyfryzacji

- dla studentów pochodzenia romskiego (od 2004 r.),
- dla uczniów szczególnie uzdolnionych (od 2004 r.),
- dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (od 2011 r.)

Łączna kwota przekazana na stypendia w 2011 r. to
360 000 zł

PUBLIKACJE

MUZEUM OKRĘGOWE W TARNOWIE

Studia
ROMOLOGICA

Nr 3
2010

E W TARNOWIE

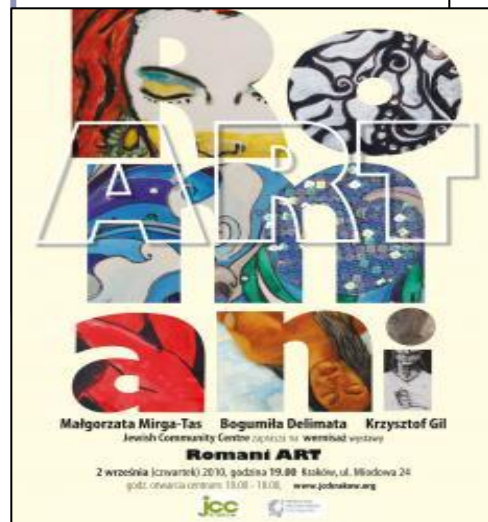
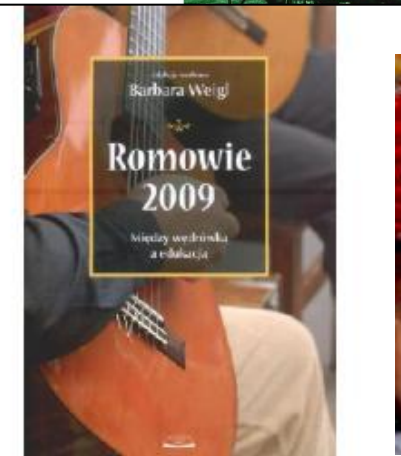
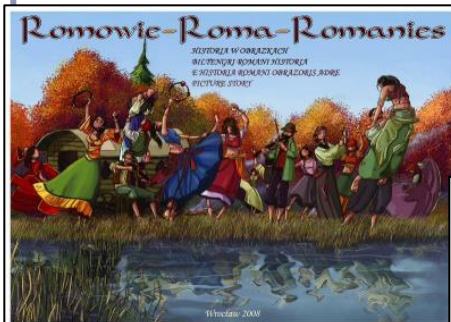
Nr 2
2009

ISSN 1689-4758

ROMOWIE, SZKOŁA
TYRACJA CYGANÓW
PRACA NAUCZYCIELA
DZIAN – EDUKACJA
I CYGANÓW NIE MA
ROMÓW W MUZEUM

POŻEGNANIE TABORU
ANDRZEJ
FOTOGRAFIE
1967
POLAKOWSKI
PARCZEŃ PUŁAWY
GRABOWIEC HRUBIESZÓW KRAŚNIK LUBARTÓW LUBLIN

Romowie 2007, Romowie 2009, Romowie 2011 (red.) B. Weigl,
Romowie - bliskie spotkania. Przewodnik metodyczny dla nauczycieli, J. Milewski,
Romowie - co każdy nauczyciel wiedzieć powinien - poradnik dla nauczycieli szkół podstawowych, J. Milewski,
scenariusz lekcji Romowie w Polsce – swoi obcy, M. Różycka i A. Grzymała-Kazłowski ([w:] Warszawa miasto wielu kultur, PRO Humanum).

**Departament Wyznań Religijnych
oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych**

Wydział ds. Mniejszości Romskiej

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

Dziękuję za uwagę
Wydział do Spraw Mniejszości Romskiej

W prezentacji wykorzystano zdjęcia pochodzące ze stron internetowych ZRP, Fundacji PROM, Stowarzyszenia *Harangos* oraz z projektu *Romski Pstryk*,